

ÖVNING KÄLLKRITIK – INDUSTRIELLA REVOLUTIONEN

KÄLLA 1: *Utdrag från en lärobok för högre utbildning (universitet) i USA. McKay, John; Hill, Bennett D. & Buckler, John. Västvärldens historia. Fjärde upplagan. Volym C "Från Revolutionerna till nutid". Houghton Mifflin Company. 1991 (sidorna 692–693)*

Även om många aspekter av den engelska industriella revolutionen fortfarande diskuteras, är man allmänt överens om att de industriella förändringar som inträffade var resultatet av en lång utvecklingsprocess. Först och främst passade den expanderande globala ekonomin under sjuttonhundratalet det merkantilistiska England anmärkningsvärt bra. Det koloniala imperiet som England aggressivt byggt upp förstärktes av deras dominans i Latinamerika och i den afrikanska slavhandeln vilket innebar en växande marknad för engelsk tillverkade varor. Även England själv passade väl in i detta system. I en tid då det var mycket billigare att transportera varor över vatten jämfört via land låg ingen del av England mer än 30–35 km från navigerbart vatten. Från 1770-talet förstärkte en kanalbyggnadsbom kraftigt denna naturliga fördel. Det fanns inte heller några inhemska tullar som hindrade handeln, vilket det fanns i Frankrike före 1789 och det politiskt delade Tyskland.

Jordbruket spelade en central roll för den industriella revolutionen i England. Engelska jordbrukare var näst de holländska bönderna de mest produktiva runt år 1700 och de utvecklade samt använde kontinuerligt nya metoder inom jordbruket under detta århundrade. Resultatet, särskilt före 1760, var en period med rikliga skördar och låga livsmedelspriser. Den normala engelska familjen behövde inte använda nästan allt de tjänade för att köpa bröd. De kunde köpa en del på andra föremål, tillverkade varor som läderskor, en rakhylve för mannen, en hatt eller en sjal till dottern. På detta sätt kompletterade efterfrågan på varor inom landet efterfrågan från kolonierna.

England hade andra tillgångar som ledde till den ledande industriella rollen. Till skillnad från 1700-talets Frankrike hade England en effektiv centralbank och välutvecklade kreditmarknader. Monarkin och den aristokratiska oligarkin, som gemensamt styrde landet sedan 1688, gav en stabil och förutsägbar regering. Samtidigt lät regeringen den inhemska ekonomin arbeta ganska fritt med få restriktioner, vilket uppmuntrade personliga initiativ, tekniska förändringar och en fri marknad. Slutligen hade England sedan länge haft en folkrik grupp som var lönearbetare inom jordbruket, ett landsbygdsproletariat vars antal ökades ytterligare av inneslutningsrörelsen (enclosure) vid slutet av sjuttonhundratalet. Dessa löntagare på landsbygden var relativt rörliga jämfört med exempelvis bönderna i Frankrike och västra Tyskland som var knutna till sina respektive byar. Tillsammans med alla de som arbetat inom förlagsindustrin (lantarbetare i hemmen) bildade de en potentiell industriell arbetskraft för de kapitalistiska företagen.

KÄLLA 2: Denna karikatyr av tecknaren John Leech publicerades i *Punch Magazine* (en satirisk brittisk veckotidskrift) 1845. Bildtexten till denna karikatyr är: **Billiga kläder.**

UPPGIFTER

Fråga 1a: Varför startade den industriella revolutionen i England enligt **KÄLLA 1**?

[3 poäng]

Fråga 1b: Tolka budskapet i **KÄLLA 2**?

[2 poäng]

Fråga 2: ”Den främsta orsaken till utvecklingen av den tidiga industriella revolutionen i England var den tekniska utvecklingen i landet”.

Ta ställning till detta påstående med hjälp av de två källorna ovan samt din egen tillägnade kunskap. Använd dig av samtliga källkritiska kriterier.

[15 poäng]